

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové a soudců Zdeňka Kühna a Miloslava Výborného v právní věci žalobce: **V. B.**, zast. Mgr. Ester Šamajovou, advokátkou se sídlem U Stromovky 1501/11, Havířov, proti žalovanému: **Krajský úřad Moravskoslezského kraje**, se sídlem 28. října 117, Ostrava, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 10. 2014, čj. MSK 119088/2014, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 3. 2015, čj. 19 A 19/2014 – 26,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předmět řízení

[1] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížností napadá v záhlaví označené usnesení Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce.

II. Řízení před krajským soudem

[2] Rozhodnutím ze dne 2. 10. 2014, čj. MSK 119088/2014 (dále jen „rozhodnutí žalovaného“), žalovaný zamítl odvolání stěžovatele proti rozhodnutí Magistrátu města Ostravy ze dne 24. 7. 2014, čj. SMO/266212/14/DSC/Mas (dále jen „rozhodnutí o přestupku“), kterým byl stěžovatel uznán vinným ze spáchání přestupku dle ustanovení § 125c odst. 1 písm. f) bod 2 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění účinném pro projednávanou věc. Za uvedený přestupek byla stěžovateli uložena pokuta ve výši 6 000 Kč a zákaz řízení motorových vozidel na dobu 6 měsíců.

[3] Proti rozhodnutí žalovaného podal stěžovatel dne 5. 11. 2014 žalobu dle části třetí, hlavy II, dílu 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v platném znění (dále jen „s. ř. s.“), jejíž součástí byla žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů. Krajský soud stěžovateli zaslal k vyplnění formulář *Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech* (dále též „prohlášení“), který stěžovatel zaslal zpět pouze částečně vyplněný. Krajský soud jej vyzval znovu k jeho řádnému vyplnění, zdůraznil, že musí vyplnit všechny části prohlášení a přiložit k němu potřebná potvrzení. Stěžovatel na základě této výzvy v nově vyplněném prohlášení uvedl, že je svobodný, nezaměstnaný, nepodniká, bydlí ve společné domácnosti s rodiči, nepobírá žádné sociální dávky, nevlastní žádný majetek větší hodnoty. Dále uvedl, že má vyhřezlé plotýnky, vyoperovaný žlučník, jeho výdaji jsou pouze výdaje na jídlo a ošacení, které plně hradí jeho rodiče. Stěžovatel k formuláři doložil potvrzení z Úřadu práce ČR osvědčující, že nepobírá žádné sociální dávky ani dávky pomoci v hmotné nouzi a od 17. 9. 2014 je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání. Tyto skutečnosti si krajský soud ověřil u Úřadu práce ČR. Součástí spisu krajského soudu je čestné prohlášení rodičů stěžovatele, že s nimi žije ve společné domácnosti a že hradí veškeré jeho náklady.

[4] Napadeným usnesením krajský soud zamítl žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce. Krajský soud měl za to, že stěžovatel nedoložil své majetkové poměry dostatečně věrohodně; konkrétně neuvedl, jakou měsíční částkou disponuje k úhradě svých nákladů a jaká je výše jeho měsíčních výdajů. Zdůraznil, že ohledně těchto údajů nese stěžovatel jakožto žadatel o osvobození od soudních poplatků břemeno tvrzení i důkazní břemeno. Dále krajský soud upozornil na skutečnosti vyplývající z odvolání stěžovatele proti rozhodnutí o přestupku, z nichž vyplývá, že dne 28. 5. 2014 byl pracovně na Slovensku. Tento svůj pracovní poměr však v prohlášení neuvedl a nedoložil výši příjmů, které mu z něj plynuly a do kdy. Vzhledem k tomu, že dle krajského soudu nebyly splněny podmínky pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků, zamítl krajský soud i žádost stěžovatele o ustanovení zástupce, přičemž dospěl nad rámec uvedeného k tomu, že stěžovatel vzhledem k formální i obsahové úrovni svojí žaloby zástupce z řad advokátů nepotřebuje.

III. Kasační stížnost

[5] Stěžovatel napadl usnesení krajského soudu včas podanou kasační stížností, v níž namítá, že v prohlášení uvedl veškeré skutečnosti nezbytné pro přiznání osvobození od soudních poplatků. V prohlášení stěžovatel uvedl, které položky činí jeho měsíční výdaje

pokračování

(potravin y a ošacení), dále uvedl, že všechny jeho výdaje hradí rodiče. Stěžovatel proto nesouhlasí s tím, že jeho tvrzení byla neúplná či nedoložená. Stěžovatel odmítá závěr krajského soudu, že jsou jeho tvrzení nevěrohodná z důvodu cesty na Slovensko uskutečněné v květnu 2014, kterou označil v průběhu řízení jako pracovní. Soud měl vycházet z aktuální majetkové situace stěžovatele, který je v současnosti nezaměstnaný, nepobírá žádné dávky a nemá ani jiné příjmy. Tyto skutečnosti si ostatně krajský soud sám ověřil u Úřadu práce ČR. Stěžovatel nesouhlasí ani se závěrem krajského soudu, že vzhledem k bezvadné žalobě je stěžovatel schopen se hájit sám a zástupce z řad advokátů tedy nepotřebuje.

IV. Posouzení důvodnosti kasační stížnosti

[6] Kasační stížnost je podle ustanovení § 102 a násl. s. ř. s. přípustná (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2014, čj. 3 As 125/2012 – 43, dostupné na www.nssoud.cz, stejně jako veškerá další rozhodnutí Nejvyššího správního soudu) a podle jejího obsahu je v ní namítán důvod dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

[7] Na základě ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud při přezkumu rozhodnutí krajských soudů vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti, ledaže by bylo řízení před soudem zmatečné, bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li rozhodnutí správního orgánu nicotné. K výše uvedeným vadám tedy Nejvyšší správní soud přihlíží z úřední povinnosti. Zdejší soud přezkoumal napadené usnesení z těchto důvodů a žádné z výše uvedených pochybení v řízení před krajským soudem neshledal.

[8] Nejvyšší správní soud pro úplnost uvádí, že netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost. V případě kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků by totiž docházelo pouze k řetězení problému, které by popíralo smysl samotného řízení a zároveň by nesvědčilo ani zásadě hospodárnosti a rychlosti řízení, jež se obecně uplatňuje ve vztahu k výkonu celé veřejné správy (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, čj. 1 Afs 65/2007 – 37, a ze dne 13. 9. 2007, čj. 9 As 43/2007 – 77).

[9] Krajský soud stěžovateli vytkl, že neuvedl, jakou finanční částkou měsíčně disponuje na úhradu svých nákladů. Stěžovatel však považuje svá tvrzení obsažená v prohlášení za dostatečná a úplná. Podle § 36 odst. 3 věty první a druhá s. ř. s. *[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.* Ze znění ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. i z příslušné judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že je to účastník řízení usilující o osvobození od soudních poplatků, kdo je povinen uvést a prokázat veškeré skutečnosti rozhodné pro posouzení žádosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, čj. 1 As 39/2009 –

88). Pro náležité posouzení žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků musí soud znát majetkovou situaci žadatele a může tedy po něm požadovat v určitých situacích i vyčíslení nákladů včetně vyčíslení částky, kterou měsíčně disponuje na úhradu svých výdajů.

[10] Jak tedy správně zdůraznil v napadeném rozhodnutí krajský soud, stěžovatele stíhá břemeno tvrzení a důkazní, které nelze naplnit uváděním nevěrohodných tvrzení, resp. zamlčením některých dalších významných skutečností. Vyplyne-li z uvedených údajů či obsahu spisu, že jsou nevěrohodné, popř. neúplné, soud žádost zamítne (srov. rozsudek NSS ze dne 26. 8. 2009, čj. 1 As 39/2009-88 publ. pod č. 1962/2010 Sb. NSS).

[11] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že stěžovatel v řízení před krajským soudem ani přes opakovanou výzvu soudu věrohodným způsobem nedoložil své majetkové a příjmové poměry. Z tohoto pohledu je nerozhodné, že stěžovatel není zaměstnán a je veden v evidenci Úřadu práce bez nároku na podporu v nezaměstnanosti, případně že jeho zdravotní stav není uspokojivý. Je logické, že i v této situaci musí stěžovatel hradit své nejnutnější výdaje. Stěžovatel poskytl soudu pouze tvrzení a důkaz o tom, že jeho výdaje hradí rodiče. Z toho však nelze zjistit, v jaké výši se jeho měsíční výdaje pohybují, tj. jak velkou částkou poskytovanou dobrovolně rodiči měsíčně disponuje.

[12] Individuální osvobození od soudních poplatků je procesním institutem, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých sociálních poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, který by mu případně znemožnil přístup k soudní ochraně ve smyslu čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Stěžovatel, jehož veškeré potřeby v neuvedené výši hradí rodiče, výše zmíněné tíživé sociální poměry neprokázal.

[13] Nejvyšší správní soud se naopak neztotožnil se závěrem krajského soudu, podle kterého jsou tvrzení stěžovatele uvedená v prohlášení nevěrohodná, neboť v něm neuvedl pracovní poměr, na jehož základě byl pracovně na Slovensku dne 28. 5. 2014. Podle krajského soudu měl stěžovatel uvést, kdy tento pracovní poměr trval a jaké výdělky a kdy mu z něj plynuly.

[14] Stěžovatel krajskému soudu sdělil, že je nezaměstnaný, což doložil sděleními Úřadu práce ČR ze dne 30. 1. 2015 a ze dne 11. 2. 2015. Krajský soud si tuto skutečnost následně ověřil u Úřadu práce ČR, z jehož sdělení ze dne 3. 3. 2015 a sdělení ze dne 24. 2. 2015 je zřejmé, že stěžovatel je od 17. 9. 2014 skutečně veden v evidenci uchazečů o zaměstnání a nepobírá podporu v nezaměstnanosti ani jiné sociální dávky. V době podání žaloby (a tedy i žádosti o osvobození od soudních poplatků) byl tedy stěžovatel již téměř dva měsíce evidován v seznamu uchazečů o zaměstnání.

[15] Soud je při rozhodování o žádosti účastníka řízení o osvobození od soudních poplatků povinen vždy hodnotit konkrétní, specifické a též aktuální skutečnosti ovlivňující majetkové poměry žadatele (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2012, čj. 1 As 35/2012 – 32, obdobně též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, čj. 1 As 39/2009 – 88). Ostatně i formulář *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech* je koncipován zjevně tak, aby v něm byly uvedeny

pokračování

aktuální informace o výdělkových poměrech žadatele o osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel v projednávané věci uvedl a doložil, že v době rozhodování o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků neměl žádné příjmy ze zaměstnání a nedisponoval žádným majetkem nabytým z případných předchozích pracovních poměrů. Pouze na základě zmínky o pracovní cestě, která se uskutečnila několik měsíců před vyplněním prohlášení, nelze dospět k závěru, že údaj o zaměstnání či aktuálním majetku stěžovatele je nevěrohodný. Tento dílčí nesprávný závěr však neměl vliv na výrok napadeného rozhodnutí, neboť neuvedení výše měsíčních výdajů a příspěvků od rodičů bez dalšího postačí ke konstatování nesplnění podmínek stanovených § 36 s. ř. s.

[16] Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesplnil předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, nemohl se úspěšně domáhat ani ustanovení zástupce dle § 35 odst. 8 s. ř. s.

V. Závěr a náklady řízení

[17] Kasační stížnost uplatněnou stěžovatelem neshledal Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného důvodnou a ani z přezkumu dle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., který Nejvyšší správní soud provádí z úřední povinnosti, nevyplynul důvod pro zrušení napadeného usnesení krajského soudu. Kasační stížnost stěžovatele byla proto v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 s. ř. s. větou poslední zamítnuta.

[18] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud dle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů řízení nenáleží. Toto právo by náleželo žalovanému, protože však žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné náklady, jež by mu vznikly a jež by překročily náklady jeho běžné administrativní činnosti, ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že se žalovanému náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. května 2015

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu